

DE VLAAMSE MINISTER VAN OMGEVING EN LANDBOUW

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over de
toekenning van financiële noodhulp aan landbouwers naar aanleiding van
de Midden-Oostencrisis
 - Definitieve goedkeuring

Samenvatting

Op 27 juli 2026 publiceerde de Europese Commissie Uitvoeringsverordening (EU) 2026/1894 , waarmee uitzonderlijke financiële steun wordt toegekend aan landbouwers die het zwaarst getroffen werden door de gevolgen van de crisis in het Midden-Oosten.

De Europese Commissie neemt deze maatregel gezien de uitzonderlijke verstoringen die de crisis heeft veroorzaakt op de markten voor meststoffen en energie. De Commissie stelt dat de crisis geleid heeft tot:

- hogere productiekosten voor landbouwbedrijven;
- sterke prijsstijgingen van meststoffen en energie;
- economische verliezen en liquiditeitsproblemen voor landbouwers;
- risico's voor de economische leefbaarheid van landbouwbedrijven;
- mogelijke negatieve effecten op de continuïteit van de landbouwproductie binnen de Europese Unie.

Vlaanderen werkt met dit ontwerpbesluit een maatregel uit die aansluit bij de doelstellingen en voorwaarden van de Europese verordening.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie

Beleidsveld: landbouw en zeevisserij

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het als bijlage 1 toegevoegd voorontwerp van besluit werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2026/315 van 22 september 2026.

Op 25 september 2026 heeft de Vlaamse Regering het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering Vlaamse Regering over de toekenning van financiële noodhulp aan landbouwers naar aanleiding van de Midden-Oostencrisis principieel goedgekeurd en de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw gelast over voornoemd ontwerp van besluit het spoedadvies in te winnen van de Vlaamse Toezichtcommissie.

De hoogdringendheid werd verantwoord als volgt:

Het verzoek tot spoedadvies wordt gemotiveerd door de hoogdringendheid van het dossier aangezien de crisis in het Midden-Oosten sinds 28 februari 2026 en de verstoringen van de handelsstromen als gevolg van de sluiting van de Straat van Hormuz leidden tot de stijging van de interne prijzen van meststoffen in de Unie. Deze plotse prijsstijging heeft gevolgen voor de betaalbaarheid en beschikbaarheid van de meststoffen die nodig zijn voor de productiecyclus van gewassen in de productie jaren 2026 en 2027.

Hogere kosten voor meststoffen hebben gevolgen voor het inkomen en de economische levensvatbaarheid van landbouwers en dreigen gevolgen te hebben voor het gebruik van meststoffen en voor de plantaardige productie in termen van kwantiteit en kwaliteit. Dit kan ook negatieve gevolgen hebben voor de beschikbaarheid van voedsel in de Unie in 2027.

Daarom stelt de Europese Unie bij uitvoeringsverordening (EU) 2026/1894 van de Commissie van 27 juli 2026 tot verlening van financiële noodhulp aan landbouwers die als gevolg van de Midden-Oostencrisis specifieke problemen ondervinden die een impact op hun economische levensvatbaarheid hebben, een noodmaatregel vast om deze hogere inputkosten te helpen aanpakken en te voorkomen dat de economische situatie van de landbouwers die door de crisis in het Midden-Oosten zijn getroffen, verder verslechtert. Om de doeltreffendheid van deze noodmaatregel te waarborgen, moeten de begunstigden snel financiële noodhulp krijgen. De lidstaten kunnen de uitgaven in het kader van deze noodmaatregel enkel binnen een bepaalde subsidiabiliteitstermijn verrichten. De steun voor deze noodmaatregel moet derhalve uiterlijk op 28 februari 2027 betaald zijn. Na 28 februari 2027 verrichte betalingen kunnen niet als subsidiabel kunnen worden beschouwd.

De stijging van de inputkosten voor landbouwers heeft zich al voorgedaan en vereist onmiddellijke actie om de situatie efficiënt en doeltreffend aan te pakken. Om ervoor te zorgen dat landbouwers de steun zo snel mogelijk ontvangen, moet het Vlaamse gewest deze verordening, die in werking trad op 29 juli 2026, onverwijld kunnen uitvoeren.

Het advies nr. nr.2026/085 van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (hierna 'VTC') dd. 7 oktober 2026 gaat als bijlage 2 en leidt niet tot wijzigingen van het eerder principieel goedgekeurde ontwerp.

Volgende opmerkingen werden gegeven en leiden niet tot een wijziging van het ontwerp:

- De taak van algemeen belang of openbaar gezag verduidelijken in de nota. De verwerking van de persoonsgegevens, vermeld in het derde lid, is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen, vermeld in artikel 6, lid 1, e), van de voormelde verordening. De taken van algemeen belang betreffen de uitvoering van de Europese en andere internationale akten die het Europese en internationale landbouw- en visserijbeleid

vorm geven, overeenkomstig artikel 4 van het decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid en het toekennen en controleren van subsidies in uitvoering van het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid.

- De bewaartermijn evalueren. Dit zal gebeuren door het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.
- Daarnaast herinnert de VTC eraan dat moet gezorgd worden voor de juistheid van de gegevens, transparantiemaatregelen en gepaste veiligheidsmaatregelen. Op de website van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij is een uitgebreide privacyverklaring gepubliceerd waarin onder meer bepalingen opgenomen zijn inzake bewaartermijnen en rechten van betrokkenen zoals het recht van inzage en het recht op rectificatie. Op het e-loket, in formulieren en andere communicaties wordt ook steeds een link naar deze privacyverklaring opgenomen. Daarnaast voorziet het Agentschap Landbouw en Zeevisserij in een uitgebreide beveiliging op informatievlak van de aanwezige gegevens.

2 INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Overeenkomstig Uitvoeringsverordening (EU) 2026/1894, waarmee uitzonderlijke financiële steun wordt toegekend aan landbouwers die het zwaarst getroffen werden door de gevolgen van de crisis in het Midden-Oosten dient Vlaanderen een maatregel uit te werken die aansluit bij de doelstellingen en voorwaarden van die verordening. Deze financiële noodsteun moet verdeeld worden op basis van objectieve en niet-discriminerende criteria die rekening houden met de economische gevolgen waarmee de betrokken landbouwers worden geconfronteerd. De steun moet gaan naar landbouwers die zijn getroffen door de gevolgen van de Midden-Oostencrisis door hun economische verliezen op het landbouwbedrijf ten gevolge de hoge inputprijzen (in het bijzonder meststoffen) te compenseren.

De bovenvermelde verordening stelt strikte voorwaarden aan de crisissteun. Om hieraan te kunnen voldoen wordt geopteerd om de steun te baseren op de gegevens uit het handelingsregister van het kunstmestregister. In dit register worden immers de verhandeling van kunstmeststoffen geregistreerd. Hierdoor is per landbouwbedrijf gekend hoeveel stikstofhoudende kunstmeststoffen werden aangekocht en ontvangen op het bedrijf. Landbouwers zijn verplicht om deze verhandelingen tijdig te rapporteren. Vertrekkende van deze gegevens kunnen de rechthebbende landbouwers snel en efficiënt geïdentificeerd worden, kunnen de bedragen van de individueel toe te kennen steun eenvoudig berekend worden, wordt gezorgd dat er geen overcompensatie is (vereiste uit de bovenvermelde uitvoeringsverordening) en wordt een tijdrovende aanvraag- en controleprocedure vermeden. Zo kunnen alle betalingen tijdig vóór 28 februari 2027 gebeuren.

Omdat de steun gekoppeld wordt aan geregistreerde verhandelingen van kunstmest, wordt de steun toegekend aan landbouwers die:

- effectief kunstmeststoffen hebben aangekocht;
- rechtstreeks geconfronteerd werden met de hoge meststoffenprijzen;
- aantoonbaar blootgesteld waren aan één van de twee belangrijkste kostenstijgingen ten gevolge van Midden-Oostencrisis die aanleiding gaven tot de Europese maatregel.

Hierdoor wordt rechtstreeks aangesloten bij de doelstelling van de Europese Commissie om de getroffen landbouwers te ondersteunen

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1 behoeft geen toelichting.

Artikel 2 behoeft geen toelichting.

Artikel 3. Binnen de grenzen van de daarvoor bestemde begrotingskredieten wordt een subsidie toegekend aan landbouwers die getroffen worden door marktverstoring ten gevolge van de crisis in het Midden-Oosten sinds 28 februari 2026 en de verstoringen van de handelsstromen als gevolg van de sluiting van de Straat van Hormuz die leidden tot de stijging van de meststofprijzen.

Het budget voor de subsidie, vermeld in het eerste lid, wordt na overeengekomen verdeling van het voor België vastgestelde Europese budget tussen de gewesten vastgesteld op 4.133.821,06 euro (vier miljoen honderddrieëndertigduizend achthonderdeenentwintig euro en zes cent) voor Vlaanderen.

Artikel 4 garandeert dat enkel landbouwers die economische verliezen leden door de prijsstijgingen van de stikstofhoudende kunstmeststoffen als gevolg van de crisis in het Midden-Oosten. Alleen landbouwers die in de periode van 1 maart 2026 tot 31 augustus 2026 stikstofhoudende kunstmeststoffen ontvangen volgens het handelingsregister van het eigen bedrijf komen in aanmerking voor de subsidie.

Artikel 5 bepaalt dat de financiële noodhulp enkel wordt toegekend aan landbouwers die op de datum van toekenning van de financiële noodhulp met hun identificatiegegevens gekend zijn bij de bevoegde entiteit, in campagnejaar 2026, actieve landbouwer zijn en een verzamelaanvraag indienden voor 2026.

Artikel 6 bepaalt dat de financiële noodhulp enkel wordt toegekend aan landbouwers die in de periode van 1 maart 2026 tot 31 augustus 2026, minstens een hoeveelheid van 0,25 ton stikstof afkomstig uit stikstofhoudende kunstmeststoffen noteerden in het handelingsregister van het eigen bedrijf. Enkel de hoeveelheid stikstof uit stikstofhoudende kunstmeststoffen gebruikt op percelen die gelegen zijn in het Vlaamse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest wordt hierbij meegerekend en de hoeveelheid stikstof uit stikstofhoudende kunstmeststoffen wordt verminderd met de hoeveelheid stikstof uit stikstofhoudende kunstmeststoffen overgedragen aan derden. Na overleg met het Waalse gewest kunnen aan deze bepaling nog verfijningen aangebracht worden om overcompensatie van interregionale landbouwers te vermijden.

Hiermee wordt overcompensatie vermeden en efficiënt bestuur nagestreefd door geen onbeduidende steunbedragen uit te betalen.

Artikel 7 belast de bevoegde entiteit met de opdracht om te onderzoeken welke begunstigden voldoen aan al de voorwaarden en te beslissen of er aan hen financiële noodhulp, toegekend wordt. De bevoegde entiteit bepaalt voor elke begunstigde het bedrag van de financiële noodhulp. Het bedrag van de subsidie, vermeld in artikel 3, wordt pro rata verdeeld over de begunstigden, in functie van het beschikbare budget en de hoeveelheid stikstof afkomstig uit stikstofhoudende kunstmeststoffen per landbouwer genoteerd in het handelingsregister. Het eenheidsbedrag bedraagt maximum 180 euro/ton stikstof afkomstig uit stikstofhoudende kunstmeststoffen. Voor de hoeveelheid stikstof uit stikstofhoudende kunstmeststoffen dat de grens van 30 ton overschrijdt, wordt geen steun toegekend.

Hiermee wordt voldaan aan de voorwaarden uit de verordening dat overcompensatie moet worden vermeden, dat de steun moet aansluiten bij de daadwerkelijk geleden economische schade ten gevolge van de Midden-Oosten crisis waarbij overcompensatie niet toegelaten is en er mechanismen moeten bestaan die voorkomen dat landbouwers meer ontvangen dan de geleden schade.

Artikel 8 bepaalt dat de financiële noodhulp uiterlijk uitbetaald wordt op 28 februari 2027, conform de voorwaarden in de Europese verordening.

Artikel 9 behoeft geen uitleg.

Artikel 10 garandeert de naleving van de noodzakelijke voorwaarden voor de uitwisseling van persoonsgegevens. De bevoegde entiteit is de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), voor alle verwerkingen van persoonsgegevens, vermeld in dit besluit en haar uitvoeringsbesluiten.

Artikel 11 kent terugwerkende kracht toe aan het besluit tot 1 maart 2026, aangezien dit de begindatum van de referteperiode is voor de gegevens uit het kunstmestregister.

Artikel 12 behoeft geen uitleg.

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Met Uitvoeringsverordening (EU) 2026/1894 wordt uitzonderlijke financiële steun toegekend aan landbouwers die het zwaarst getroffen werden door de gevolgen van de crisis in het Midden-Oosten. De bedragen die de Europese Unie aan de lidstaten ter beschikking stelt uit de landbouwreserve, worden vastgesteld in de bijlage bij die verordening. Voor België werd een bedrag van 7.032.700 euro vrijgemaakt. De verdeling van de Europese middelen tussen Vlaanderen en Wallonië werd tussen de gewesten overeengekomen, gebaseerd op de wijze waarop de Europese Commissie de middelen heeft verdeeld tussen de lidstaten, zijnde:

- het aandeel van de regio's in de rechtstreekse GLB-betalingen;
- het gemiddelde aandeel van de regio's in de uitgaven voor meststoffen in de landbouw over de periode 2020-2025;
- het gemiddelde aandeel van de regio's in de uitgaven voor energie (uitgezonderd elektriciteit en gas), zoals onder meer diesel, over de periode 2020-2024.

Vlaanderen beschikt hierdoor over een budget van 4.133.821,06 euro (vier miljoen honderddrieëndertigduizend achthonderdeenentwintig euro en zes cent).

Het advies van de Inspectie van Financiën van 16 september 2026 is gunstig.

De Inspectie van Financiën oordeelde dat met toepassing van artikel 31, §2, 2° van het BVCO van 17 mei 2019 voor dit dossier het begrotingsakkoord niet vereist is.

B. ESR-TOETS

Het voorstel van beslissing heeft geen ESR impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen rechtstreekse gevolgen op personeels- of organisatorisch vlak. Het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor HR, is dus niet vereist

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen impact op de lokale en provinciale besturen voor wat hun personeel, werkingsuitgaven, investeringen en schulden of ontvangsten betreft.

4 VERDER TRAJECT

Na definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering wordt dit besluit bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

5 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar definitieve goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over de toekenning van financiële noodhulp aan landbouwers naar aanleiding van de Midden-Oostencrisis;
- 2° de Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw te gelasten om het voormelde besluit van de Vlaamse Regering in extenso te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS